

**VILNIAUS TURIZMO INFORMACIJOS CENTRAS /
VILNIUS TOURIST INFORMATION CENTRE**

Pagrindinis biuras / Main Office
Vilniaus 22, LT-01119 Vilnius
Tel. +370 5 262 9660
Faks. / Fax +370 5 262 8169
El. paštas: / E-mail: tic@vilnius.lt, tourism@vilnius.lt

Darbo laikas:
lapkritį–kovą I–V 9.00–18.00, VI 10.00–16.00, VII nedirbame;
balandį–spalį I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00

Working hours:
November-March: I–V 9.00–18.00, VI 10.00–16.00, VII closed;
April-October: I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00

Didžioji 31, LT-01128 Vilnius
(Vilniaus rotušė) / (Town Hall)
Tel. +370 5 262 6470
Faks. / Fax +370 5 262 0762
El. paštas / E-mail: turizm.info@vilnius.lt

Darbo laikas / Working hours: *I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00*

Geležinkelio 16, LT-02100 Vilnius
(Geležinkelio stotis) / (Railway station)
Tel. / Fax +370 5 269 2091
El. paštas / E-mail: tic3@vilnius.lt

Darbo laikas / Working hours: *I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00*

Konstitucijos 3, LT-09601 Vilnius
(Vilniaus miesto savivaldybė) / (Vilnius City Municipal Government)
Tel. +370 5 211 2031
El. paštas / E-mail: turizmas@vilnius.lt

Darbo laikas / Working hours: *I–IV 9.00–17.00, V 9.00–15.45*

www.vilnius-tourism.lt
www.vilnius-convention.lt

Vilniaus turizmo informacijos centras neprisiima atsakomybės dėl spausdinimo klaidų ar neatitiktimų, atsiradusių kintant informacijai / Vilnius Tourist Information Centre accepts no responsibility for changes, typesetting or printing errors.

Parengė ir išleido UAB „Naujieji sprendimai“ / Prepared and published by UAB „Naujieji sprendimai“

Rusų palikimas Vilniuje

Vilniuje gyveno ir kūrė žymūs rusų architektai, rašytojai, mokslininkai. Iki šių dienų išlikusios mūrinės cerkvės liudija apie rusiškiosios architektūros ir kultūros palikimą.

1. Aušros Vartai (Aušros Vartų g. 12)

„Nuo seno Aušros Vartų šventovė yra ypatingo susitikimo su Dievo Motina ir visų žmonių vienybės vieta“ (arkivyskupo A. J. Bačkio žodžiai, pasakyti 1997 m. Aušros Vartų koplyčioje per bendrą maldą su Maskvos ir visos Rusijos patriarchu Aleksejumi II). Pažvelgti į Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos paveikslą, vildamiesi paguodos, atkeliavusia pilgrimai iš viso pasaulio. Prie Švč. Mergelės Marijos paveikslu meldėsi ir žymi rusų poetė Ana Achmatova, 1914 m. į karą išvydėjusi savo vyrą. Švč. Mergelės Marijos paveikslas nutapytas XVII a. nežinomo dailininko.

2. Šv. Dvasios cerkvė (Aušros Vartų g. 10)

Cerkvės ir vienuolyno kompleksas šioje vietoje veikia nuo 1567 m. Po 1749–1753 m. rekonstrukcijos (archit. J. K. Glaubicas) cerkvė tapo vienintele barokinio stiliaus stačiatikių šventove Lietuvoje. Interjerą vainikavo katalikiškos bažnyčios altorių primenantis medinis ikonostasas, po kuriuo buvo įrengta krypta stačiatikių šventųjų Antano, Jono ir Eustatijaus palaikams. 1853 m. palaikai buvo perkelti į naują relikvijorių, kuriame išsisi iki šių dienų. Kasmet birželio 26-oji – didelė stačiatikių šventė, palaikų perkėlimo diena. Paskutinė cerkvės rekonstrukcija atlikta N. Muravjovo iniciatyva. Vienuolynų kompleksą sudaro 2 vienuolynai: vyrų Šv. Dvasios (statytas XV/XVI a. sankirtoje) ir moterų Šv. Marijos Magdalietės (statytas XVI a. pabaigoje). Pažymėtina tai, kad abu vienuolynai veikė net sovietmečiu. Abu pastatai (rekonstruoti XIX a.) turi gotikos fragmentų.

3. Filharmonija (Aušros Vartų/Pasažo skg. 5/2)

Šioje vietoje gotikiniai rusų pirklių užieigos namai pastatyti XVI a. pradžioje, išsiplėtojus LDK ir rusų kunigaikštysčių prekybiniais ryšiams. XX a. pradžioje čia pastatyti Miesto salės rūmai (archit. K. Korojedovas). Šiandien – tai vieni prabangiausių istorizmo stiliaus statinių Vilniuje.

4. Šv. Mikalojaus cerkvė (Didžioji g. 12)

1514 m. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) didysis etmonas Konstantinas Ostrogiškis pastatė šventovę. XVIII a. gotikinė cerkvė sudegė, todėl buvo restauruota vėlyvojo baroko stiliumi. Vėliau generalgubernatoriaus Muravjovo nurodymu cerkvė perdaryta rusiškuoju bizantiniu stiliumi (koplyčios sienoje Muravjovui skirta marmurinė lenta). Nepaisant permainų, fasade ir interjere išliko nemažai gotikinių detalių.

5. Šv. Paraskevijos cerkvė (Didžioji g. 2)

Pirmosios sudegusios medinės cerkvės vietoje XVI a. pabaigoje pastatyta mūrinė cerkvė. 1611 m. cerkvė ir prieglauda atiteko unitams – stačiatikių tikėjimo, tačiau popiežiaus viršenybę pripažįstantiems krikščionims, pastarieji pastatų nepriziūrėjo. Istoriniuose šaltiniuose teigiama, kad cerkvėje atsirado smuklė, o prieglaudoje – viešieji namai. Atgimusia šventovė XVIII a. ypač pagerbė caras Petras I, lankydamasis padovanojęs Šiaurės karo metu iš švedų atimtas vėliavas. Pasklido legenda, kad pats caras čia krikštijo poeto A. Puškino protėvį, iš Afrikos kilusį Hanibalą (marmurinė lenta). 1864 m. jau apgruvusi cerkvė atstatyta neobizantiniu stiliumi (archit. N. Čiaginas).

6. Skaisčiausiosios Dievo Motinos cerkvė (Maironio g. 14)

Cerkvės pradžia siekia XIV a. ir ji yra siejama su Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo žmona Julijona. Manoma, kad ji šioje cerkvėje ir buvo palaidota, beje, kaip ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro Jogailaičio žmona Elena, kuriai dedikuota antkapinė plokštė su užrašu kirilica ir trimis herbais: Maskvos, Lietuvos ir Lenkijos. Saboru cerkvė tapo 1415 m.

Po Vilnių siaubusių gaisrų didikas, stačiatikis K. Ostrogiškis savorą atstatė. Pažymėtina tai, kad cerkvės apatinėje dalyje yra išlikusio gotikinio mūro elementų.

7. Vilniaus universitetas (Universiteto g. 5)

Lankytojų tarnybos tel. +370 5 268 7298, darbo laikas: I-V 9.00-18.00, VI 9.00-17.30

1579 m. įkurto Vilniaus universiteto istorija susijusi su caro valdžios metais, kai 1803 m. universitetas tapo Rusijos imperijos Vilniaus švietimo apygardos, kurią tuo metu sudarė 8 gubernijos ir 9 milijonai gyventojų, centru. Tais pačiais metais universitetas tapo „imperatoriškuoju“, t.y. – globojamam paties Rusijos Imperatoriaus. Pasibaigus Napoleono žygiams, 1814–1823 m. Vilniaus universitetas išgyveno klestėjimo laikus. Jame dėstė daug europinio masto profesorių, pavyzdžiui, I. Černiavskis, I. Loboika, L. Borovskis ir kiti.

8. Prezidento rūmai (S. Daukanto a. 3)

Lietuvai atsidūrus Rusijos sudėtyje rūmai tapo laikina rusų imperatoriaus, kunigaikščių ir kitų didikų buveinė. Ano meto puošniausiuose ir solidžiausiuose rūmuose gyveno caras Pavelas I, buvo apsisitojęs Stanislovas Augustas Poniatovskis, viešėjo būsimasis Prancūzijos karalius Liudvikas XVIII. XIX amžiuje rūmai tapo oficialia Rusijos generalgubernatoriaus buveine. Čia gyveno M. Kutuzovas ir M. Muravjovas, 1812-aisiais – rusų caras Aleksandras I ir prancūzų imperatorius Napoleonas. Paskutinį kartą rūmai rekonstruoti XIX a. pirmoje pusėje pagal žymaus rusų architektą V. Stasovo projektą. Rūmai yra klasicistinio stiliaus, iškilmingi ir monumentalūs.

9. Buvęs architekto N. Čiagino gyvenamasis namas (J. Basanavičiaus g. 11)

1879 m. J. Basanavičiaus gatvėje N. Čiaginas įsigytą vieno aukšto mūrinį namą rekonstravo į dviaukštį pastatą ir jame apsigyveno. Rusų akademikas ir architektas Nikolajus Čiaginas į Vilnių atvyko dirbti gubernijos architektu. Jo pastatai neobizantiski,

kartais su kitų senųjų architektūros stilių elementais.

10. Lietuvos rusų dramos teatras (J. Basanavičiaus g. 13)

Tai ir šiomis dienomis veikiantis rusų kultūros židinys. Pirmąją rusų teatro trupę 1864 m. įkūrė išžymus Sankt Peterburgo Imperatoriškojo Aleksandrijos teatro artistas P. Vasiljevas. Teatras ypač klestėjo XIX a. pabaigoje, vadovaujant K. Neziobinui. Šiame pastate rusų dramos teatras veikia nuo 1980 m.

11. Šv. Konstantino ir Michailo (Romanovų) cerkvė (J. Basanavičiaus g. 27)

Tai viena gražiausių cerkvių Vilniaus mieste, su turtinai išpuošta išore ir įnoringu interjeru. Šv. Konstantino ir Michailo cerkvė pastatyta 1913 m., dar vadinama Romanovų vardu. Cerkvė pastatyta minint 300-ąsias Romanovų dinastijos metines.

12. A. Puškino muziejus (Subačiaus g. 124)

Tel. +370 5 260 0080, darbo laikas: III–VII 10.00–17.00

Literatūrinį A. Puškino muziejiaus ansamblių sudaro buvęs dvaro gyvenamasis namas, 18 ha parkas su tvenkiniams, šeimininės kapinaitės su Šv. Varvaros koplyčia ir skulptoriaus B. Vyšniausko sukurtas paminklas A. Puškinui. Šioje sodyboje gyveno Grigorijus Puškinas, įžymiojo poeto Aleksandro Puškino sūnus, su žmona Varvara. Šiuo metu čia veikia literatūrinis A. Puškino muziejus.

13. Dievo Motinos ženklis iš Danguaus cerkvė (Vytauto g. 21)

Cerkvė pastatyta 1903 m. Tai nuostabių bizantiškų kupolų šventovė, tarsi simboline kultūrine-istorine vija susieta su kitame Gedimino prospekto gale esančia Katedra.

14. Švč. Trejybės bažnyčia ir Bazilijonų vienuolynas (Aušros Vartų g. 7)

Bažnyčia ir vienuolynas – tai vieni gražiausių vėlyvojo baroko paminklų (archit. J. K. Glaubicas, 1761 m.), iki šiol turintis gotikos, baroko ir rusų bizantinio stiliaus elementų, LDK didikas stačiatikis K. Ostrogiškis fundavo mūrinės cerkvės statybą 1514 m. Šalia esančiuose vienuolyno pastatuose buvo stačiatikių spaustuve, kurioje 1596 m. išleistas pirmasis L. Zizanijaus rytų slavų elementoriaus leidinys.

15. Stačiatikių ir sentikių kapinės (Liepkalnio g.)

Šios kapinės laidojama jau nuo XVIII a. pabaigos. Vilniaus pirklys Zajcovas pastatė mūrinę koplytelę, o generalgubernatoriaus N. Muravjovo nurodymu pastatytas mauzoliejus rusų kariams, žuvusiems mūšiant 1863 m. lenkų ir lietuvių sukilimą. Čia palaidoti ir žymūs rusų inteligentijos veikėjai.

Russian Heritage in Vilnius

Famous Russian architects, writers, and scholars lived and created in Vilnius. Stone Orthodox churches, which have remained till now, witness Russian architectural and cultural heritage.

1. Aušros Vartai (Gates of Dawn, Pol. Ostra Brama) (Aušros Vartų St. 12)

“Since times of old the sanctuary of Aušros Vartai has been a place of special reunion with the Mother of God and for the unity of all people” (words of Archbishop A. J. Bačkis uttered in Aušros Vartai chapel in 1997 during a common prayer with Patriarch Alexsey II of Moscow and all Russia). Pilgrims from all over the world come to see the painting of the Holy Virgin Mary, Mother of Grace—painted by an unknown artist of the 17th century—in the hope of consolation from the Mother of Grace. Eminent Russian poetess Anna Achmatova prayed in front of the painting of the Holy Virgin Mary, Madonna of Vilnius, having seen her husband off to the war in 1914.

2. Church of the Holy Spirit (Aušros Vartų St. 10)

The complex of the church and monastery has been opened here since 1567. After its reconstruction between 1749 and 1753 (architect January Kristof Glaubic) the church became the only baroque Orthodox sanctuary in Lithuania. The interior was crowned by a wooden iconostas resembling the Catholic altar, under which a crypt was built for the relics of Orthodox saints Anthony, John and Eustatius. In 1853 the relics were relocated to a new reliquary which became their last resting-place until now. 26 June is annually celebrated as a big Orthodox feast—the day of transferral of relics. The last reconstruction of the church was accomplished on the initiative of N. Muravov. The monastery complex comprises two monasteries: the friary of Holy Spirit (built at the intersection of the 15th and 16th centuries) and the convent of Holy Mary Magdalene (built at the end of the 16th century). It should be noted that both monasteries managed to remain open during the soviet period. Both buildings (reconstructed in the 19th century) have Gothic fragments.

3. Church of St. Paraskeviya (Piatnickaya) (Didžioji St. 2)

At the end of the 16th century a masonry church was built to replace the wooden one which had burnt down. In 1611 the church and the alms-house devolved to the Uniates—Orthodox Catholics recognising the supremacy of the Pope; unfortunately they did not take care of the buildings. Historical sources inform us that the church was transformed into a tavern, and the alms-house turned into a brothel. The restored sanctuary was given a special honour in the 18th century by Czar Peter I, who during his visit presented a gift of the colours taken from the Swedes in the Great Northern War. A legend spread that it was here the Czar himself christened an ancestor of the poet Alexander Pushkin—Hannibal of African origin (the marble board). In 1864 the decrepit church was rebuilt in the Neobyzantine style (by architect Nikolai Chagin).

6. Church of Holy Mother of God (Maironio St. 14)

The origin of this church goes back as far as the 14th century, and is associated with the wife of Grand Duke of Lithuania Algirdas (Olgiert) Juliana. She is assumed to have been buried in the church, just as the wife of Grand Duke of Lithuania Alexander Jagiellon Helena, to whom a gravestone with an inscription in the Cyrillic alphabet and three emblems—that of Moscow, Lithuania and Poland—is dedicated. The church was transformed into a cathedral in 1415. After a devastating fire in Vilnius, Orthodox nobleman Constantine Astrozski rebuilt the cathedral. The sanctuary was returned to the Orthodox Church after reconstruction in the 21st century (architects A. Ria-

3. Philharmonic (Aušros Vartų St./Pasažo Alley 5/2) This is the location where a Gothic inn for Russian merchants was built at the start of the 16th century when mercantile relations extended between the Grand Duchy of Lithuania and Russian Duchies. At the beginning of the 20th century the Town Hall Palace was built in its place (architect K. Koroyedov). Today it is one of the most splendid Historical buildings in Vilnius.

4. Russian Orthodox Church of St. Nicholas (Didžioji St. 12)

Grand Hetman of the Grand Duchy of Lithuania (LDK) Constantine Astrozski built this sanctuary in 1514. In the 18th century the Gothic Orthodox Church was damaged by fire, and thus, restored in the late Baroque style. Later, by order of General Governor Muravov, the Orthodox Church was remodelled in the Russian Byzantine style (a marble board in the wall of the chapel is dedicated to Muravov). Notwithstanding the changes, a number of Gothic elements remained in the facade and interior.

5. Church of St. Paraskeviya (Piatnickaya) (Didžioji St. 2)

At the end of the 16th century a masonry church was built to replace the wooden one which had burnt down. In 1611 the church and the alms-house devolved to the Uniates—Orthodox Catholics recognising the supremacy of the Pope; unfortunately they did not take care of the buildings. Historical sources inform us that the church was transformed into a tavern, and the alms-house turned into a brothel. The restored sanctuary was given a special honour in the 18th century by Czar Peter I, who during his visit presented a gift of the colours taken from the Swedes in the Great Northern War. A legend spread that it was here the Czar himself christened an ancestor of the poet Alexander Pushkin—Hannibal of African origin (the marble board). In 1864 the decrepit church was rebuilt in the Neobyzantine style (by architect Nikolai Chagin).

6. Church of Holy Mother of God (Maironio St. 14)

The origin of this church goes back as far as the 14th century, and is associated with the wife of Grand Duke of Lithuania Algirdas (Olgiert) Juliana. She is assumed to have been buried in the church, just as the wife of Grand Duke of Lithuania Alexander Jagiellon Helena, to whom a gravestone with an inscription in the Cyrillic alphabet and three emblems—that of Moscow, Lithuania and Poland—is dedicated. The church was transformed into a cathedral in 1415. After a devastating fire in Vilnius, Orthodox nobleman Constantine Astrozski rebuilt the cathedral. The sanctuary was returned to the Orthodox Church after reconstruction in the 21st century (architects A. Ria-

zanov and N. Chagin). It should be noted that there are some remnants of Gothic masonry elements in the lower part of the cathedral.

7. Vilnius University (Universiteto St. 5)

Ph. +370 5 268 7298, open: I-V 9.00-18.00, VI 9.00-17.30

The history of Vilnius University, established in 1579, is related to the years of Czarist rule, during which—in 1803—it became the centre of the Vilnius education district for the Russian Empire, which at that time numbered eight governorates and nine million residents. In the same year the university fell under the auspices of the Russian Emperor himself, and as a result it became an “imperial” establishment. Vilnius University saw its days of prosperity between 1814 and 1823 after the Napoleonic campaigns; a great number of renowned European professors, such as I. Cherniavsky, I. Loboika, L. Borovsky, etc. were lecturing here at that time.

8. Presidential Palace (S. Daukanto Sq. 3)

Following Lithuania’s subordination to Russia the palace transformed to a temporary residence for the Russian Emperor, dukes and other noblemen. The most splendid and solid palace of those days, it served as the lodgement for Czar Pavel I, as well as accommodation for Stanislov August Poniatowski, and it was visited by would-be King Louis XVIII of France. In the 19th century the palace became the official residence of the Russian General Governor. M. Kutuzov, M. Muravov, Russian Czar Alexander I and French Emperor Napoleon found accommodation there in 1812. The palace was last reconstructed in the first half of the 19th century in accordance with the project of the famous Russian architect V. Stasov. The palace, built in a Classical style, still retains its solemn and monumental appearance.

9. Former Residence House of Architect Nikolai Chagin (Jono Basanavičiaus St. 11)

In 1879 N. Chagin purchased a one-storey brick house in Basanavičiaus Street and reconstructed it into a two-storey building before settling down here. Russian academician and architect Nikolai Chagin arrived in Vilnius to serve as the governorate architect. His buildings were of the Neobyzantine style, occasionally featuring elements of old architectural styles.

10. Russian Drama Theatre of Lithuania (J. Basanavičiaus St. 13)

This is still an active centre for Russian culture. The first troupe of the Russian theatre was formed in 1864 by the eminent artist of the Imperial Alexandra Theatre in Saint Petersburg P.Vasilyev. The theatre flourished at the end of the 19th century under the guidance of K. Neziobin. The Russian drama theatre has been carrying out its activities in the building since 1980.

11. Orthodox Church of St. Michael and St. Constantine (aka Romanov Church) (J. Basanavičiaus St. 27)

With its luxuriously decorated exterior and fanciful interior, this is one of the most splendid Orthodox churches in Vilnius. The Orthodox Church of St. Michael and St. Constantine, also known as the Romanov Church, was built in 1913. The church was built in commemoration of the 300 years anniversary of the Romanov dynasty.

12. Museum of Alexander Pushkin (Subačiaus St. 124)

The ensemble of the Literature Museum of Pushkin includes the former residential house of the manor; an 18 ha park with ponds, the family graveyard with the chapel of St. Barbara and the monument to Alexander Pushkin created by sculptor B.Vyšniauskas. Gregory Pushkin, the son of renowned poet Alexander Pushkin, with his wife Varvara (Barbara) once lived here.

13. Znamenskoye Orthodox Church (Vytauto St. 21)

The church was only built in 1903. It represents a sanctuary of splendid Byzantine domes, as though linked to the Cathedral situated at the opposite end of the avenue, with a symbolic cultural-historical strand.

14. Church of the Holy Trinity and Basilian Monastery (Aušros Vartų St. 7)

The church and monastery, still demonstrating their Gothic, Baroque and Russian Byzantine elements, are regarded as being among the most significant monuments of the late Baroque period (architect January Kristof Glaubic, 1761). Orthodox Nobleman of the Grand Duchy of Lithuania (LDK) Constantine Astrozski funded construction of the masonry church in 1514. Under the roof of the neighbouring buildings of the monastery an Orthodox printing-house was located, which in 1596 issued the first publication of the primer of the Eastern Slavs by L. Zizanius.

15. Orthodox-Old Believers’ Cemetery (Liepkalnio St.)

People have been buried in this cemetery since the end of the 18th century. Vilnius merchant Zajcov built a masonry chapel, while the mausoleum for Russian soldiers was built by order of General Governor N. Muravov. Renowned Russian intellectual characters found their last resting-place in this cemetery.

**Rusų palikimas Vilniuje
Russian Heritage in Vilnius
Russisches Erbe in Vilnius
Rosyjskie dziedzictwo w Wilnie**

Russisches Erbe in Vilnius

Zahlreiche russische Architekten, Schriftsteller und Wissenschaftler wohnten und schufen in Vilnius. Russische orthodoxe Kirchen zeugen auch heutzutage vom russischen Erbe in der Architektur und in der Kultur allgemein.

1. Tor der Morgenröte (Aušros Vartų Str. 12)
„Seit alters her ist das Sanktuarium des Tores der Morgenröte ein besonderer Treffpunkt mit der Mutter Gottes und der Ort der Einheit aller Menschen“. (Worte des Erzbischofs A. J. Bačkis anlässlich des gemeinsamen Gebetes mit dem Patriarchen von Moskau und ganz Russland Alexius II). Zahlreiche Pilger aus der ganzen Welt kommen hierher, um sich das Bild der heiligen Jungfrau Maria, der Mutter der Barmherzigkeit, anzuschauen. Vor der heiligen Jungfrau Maria betete unter anderen auch die berühmte russische Dichterin Anna Achmatowa, als ihr Mann an die Front gezogen war. Das Gemälde aus dem 17. Jh. stammt von einem unbekanntem Maler.

2. Russisch orthodoxe Kirche des Heiligen Geistes (Aušros Vartų Str. 10)
Der Gebäudekomplex der Kirche und des Klosters befindet sich hier seit 1567. Nach der Rekonstruktion durch den Architekten J.Ch. Glaubitz ist er die einzige russisch orthodoxe sakrale Bau im Barockstil in Litauen. Das Meisterwerk der Architektur in der Kirche ist die dem Altar der katholischen Kirche ähnliche hölzerne Ikonostase, unter welcher sich die Krypta für die sterblichen Überreste der heiligen Antonius, Johannes und Eustachius befindet. 1853 wurden sie in einem Reliquienschrein untergebracht, in dem sie bis ans heute aufbewahrt werden. Die russisch orthodoxen Gläubigen begehen jedes Jahr am 26. Juni ein großes Kirchenfest, das Fest des Umbettens der Gebeine. Die letzte Rekonstruktion der Kirche erfolgte auf Initiative A. Murojow's. Der Klosterkomplex besteht aus 2 Klöstern: dem Kloster des Heiligen Geistes für Mönche (gebaut um die Jahrhundertwende zwischen dem 15. und 16. Jh.) und dem Nonnenkloster der Heiligen Maria von Magdala (errichtet Ende des 16. Jh.). Beide Klöster (rekonstruiert im 19. Jh.), die gotische Stilelemente aufweisen, waren in der Sowjetzeit nicht geschlossen worden.

3. Philharmonie (Aušros Vartų/Pasažo Str. 5/2)
Seit dem 14. Jh. stand an dieser Stelle das gotische Gasthaus der russischen Kaufleute und zeugte vom regen Handel zwischen Russland und Großfürstentum Litauen. Anfang des 20. Jh. wurde hier der Staatsaalpalast gebaut (Architekt K. Korodjow). Heutzutage ist es einer der prunkvollsten Bauten im Stil des Historismus in Vilnius.

4. Russisch orthodoxe St. Nikolaus Kirche (Didžioji Str. 12)
1514 ließ Konstanty Ostrogski, der Großhetman von Großfürstentum Litauen, eine russisch orthodoxe Kirche bauen. Im 18. Jh. brannte diese ab, sie wurde dann im Spätbarockstil neu aufgebaut. Auf Anweisung des Generalgouverneurs Murawjow wurde sie später im byzantinischen Stil umgebaut (dies berichtet eine in die Wand eingemauerte Marmortafel). Trotz des Umbaus sind an der Fassade und im Inneren viele gotische Details erhalten geblieben.

5. Russisch orthodoxe St. Paraskeva Kirche (Didžioji Str. 2)
Anstelle der abgebrannten ersten hölzernen Kirche wurde hier Ende des 16. Jh. eine gemauerte Kirche errichtet. 1611 ging die Kirche und ein Waisenhaus in den Besitz der unierten katholischen Kirche über. Die Unierten sind orthodox, anerkennen aber die Obrigkeit des Papstes. Die neuen Eigentümer sollen sich nur wenig um die Gebäude gekümmert haben. In den historischen Quellen wird behauptet, dass aus der Kirche eine Kneipe und aus dem Waisenhaus ein Freudenhaus wurde. Der wieder aufgebauten Kirche soll Peter der Große eine besondere Ehre erwiesen haben, indem er bei seinem Besuch der Kirche die Flaggen der während des Großen Nordischen Krieges zerschlagenen Schweden geschenkt hatte. Es gibt eine Legende, dass der Zar persönlich den aus Afrika gebrachten Hannibal, den Urgroßvater des Dichters Alexander Puschkin, hier in der Kirche getauft hatte (Marmortafel). Die dann wiederum verfallene Kirche wurde 1864 vom russischen Architekten N. Tschagin im neobyzantinischen Stil aufgebaut.

6. Russisch orthodoxe Kirche der Unbefleckten Mutter Gottes (Maironio Str. 14)
Die Geschichte der Kirche reicht bis ins 14. Jh.

zurück und ihre Entstehung hat die Kirche der Frau des litauischen Großfürsten Algirdas, Juliane, zu verdanken. Es wird angenommen, dass sie in dieser Kirche auch beigesetzt ist, wie auch die Frau des Großfürsten Alexander Jagajlitis, Elena, der eine Grabsteinplatte mit der Kyrillischer Inschrift und 3 Wappen: von Moskau, von Litauen und von Polen, - gewidmet ist. 1415 wurde die Kirche zur Kathedrale. Nach den Bränden, die Vilnius heimgesucht hatten, ließ der Adelige K. Ostrogski, der selbst russisch orthodox war, die Kathedrale wiederaufbauen. Im unteren Teil der Kirche sind Elemente des gotischen Mauerwerks erhalten geblieben.

7. Universität zu Vilnius (Universiteto Str. 5)
Einlass: Tel.: +370 5 268 7298, Öffnungszeiten: I-IV 9.00-18.00, VI 9.00-17.30

Die Geschichte der 1579 gegründeten Universität zu Vilnius hängt eng mit den Jahren der zaristischen Herrschaft zusammen. Sie wurde 1803 Zentrum eines Bildungsbezirks, der aus 8 Gouvernements bestand und 9 Mio. Einwohner zählte. Im selben Jahr bekam die Universität das Prädikat „Imperiums-“, d.h. sie stand unter der persönlichen Schirmherrschaft des Imperators. Nach dem Krieg mit Napoleon begann die Blütezeit der Universität. Hier lehrten zahlreiche Professoren vom europäischen Maßstab, z.B. I. Tscherniawski, I. Loboika, L. Borowski etc.

8. Präsidentenpalast (S. Daukanto Platz 3)
Als Litauen an das Zarenreich angeschlossen wurde, war hier der vorübergehende Wohnsitz des Imperators, der Fürsten und anderer Adelligen. Im prunkvollsten und solidesten Palast wohnte Zar Pawel I., war Stanislaus II. August Poniatowski zu Besuch, übernachtete der künftige König von Frankreich Louis XVIII. Seit dem 19. Jh. war hier der offizielle Sitz des russischen Generalgouverneurs. Hier wohnten M. Kutosow und M. Murawjow, im Jahre 1812 - der russische Zar Alexander I und der französische Imperator Napoleon. Die letzte Rekonstruktion erfolgte in der 1. Hälfte des 19. Jh. nach dem Entwurf des berühmten russischen Architekten W. Stassow.

9. Ehemaliges Wohnhaus des Architekten Tschagin (J. Basanavičiaus Str. 11)
1879 kaufte sich N. Tschagin ein eingeschossiges Haus und baute es in ein zweigeschossiges um. Hier ließ er sich nieder. Der russische Akademiemitglied und Architekt Nikolaj Tschagin kam nach Vilnius als Chefarchitekt des Gouvernements. Seine Werke sind meistens neobyzantinisch, manchmal mit Zügen vorgehender architektonischer Stile.

10. Das russische Dramatheater Litauens (J. Basanavičiaus Str. 13)
Es ist auch heutzutage eine russische Kulturstätte. Die erste Theatertruppe gründete der berühmte Schauspieler vom Alexandrinski-Theater aus Sankt

Petersburg, P. Wassiljew. Die Blütezeit erlebte das Theater Ende des 19. Jh. unter Leitung von K. Neslobin. Im jetzigen Gebäude befindet sich das Theater seit 1980.

11. Russische orthodoxe St. Konstantin und Michaelis Kirche (Romanow-Kirche) (J. Basanavičiaus Str. 27)
Es ist eine der schönsten russisch orthodoxen Kirchen in der Stadt Vilnius – reich von außen geschmückt und mit aufwendig dekoriertem Innenraum. Die St. Konstantin und Michaelis Kirche wurde 1913 gebaut; sie wird die Romanow-Kirche genannt, weil der 300. Jahrestag des Hauses Romanow (der Zarenfamilie) als Bauanlass gedient hatte.

12. A. Puschkin Museum (Subačiaus Str. 124)
Tel. +370 5 260 0080, darbo laikas: III–VII 10.00–17.00

Das Ensemble des literarischen Museums besteht aus dem ehemaligen Gutshaus, einem 18 ha großen Park mit Teichen, einem Familienfriedhof mit der Kapelle der St. Barbara und einem Puschkindenkmal (Bildhauer B. Vyšniauskas). Auf diesem Landgut wohnte Grigorij Puschkin, der Sohn des berühmten russischen Dichters Alexander Puschkin.

13. Russische orthodoxe Mariä Verkündigung Kirche (Vytauto Str. 21)
Die Kirche wurde 1903 gebaut. Es ist ein sakraler Bau mit einer wunderschönen byzantinischen Kuppel und ist Abschluss der Allee, an deren anderem Ende die Kathedrale steht.

14. Kirche der Heiligen Dreifaltigkeit und des Basilianerkloster (Aušros Vartų Str. 7)
Die Kirche und das Kloster sind die schönsten Bauwerke des Spätbarock (Architekt J. Chr. Glaubitz, 1761), die auch bis heute die Züge von Gotik, Barock und Byzantinismus aufweisen. Der russisch orthodoxe Adelige des Großfürstentums Litauen K. Ostrogski finanzierte 1514 den Bau einer gemauerten Kirche. Im angrenzenden Klostergebäude befand sich eine Druckerei, wo 1596 die erste Lesefibel von L. Sisanji für Ostslawen herausgegeben wurde.

15. Friedhof für russische Orthodoxen und Altgläubigen (Liepkalnio Str.)
Bestattungen finden auf diesem Friedhof seit Ende des 18. Jh. statt. Ein Vilniuser Kaufmann hat auf dem Friedhof eine Kapelle errichten lassen, auf Anweisung des Generalgouverneurs N. Murawjow wurde anschließend eine Gruft gebaut. Darin sind russische Soldaten beigesetzt, die bei der Niederschlagung des polnisch-litauischen Aufstandes 1863 gefallen sind. Hier fanden auch berühmte russische Intellektuelle ihre letzte Ruhe.

Rosyjskie dziedzictwo w Wilnie

W Wilnie mieszkali i tworzyli sławni rosyjscy architekci, pisarze, naukowcy. Zachowane po dziś dzień murywane cerkwie świadczą o rosyjskim dziedzictwie architektonicznym i kulturalnym miasta.

1. Ostra Brama (ul. Aušros Vartų 12)
„Od dawna świątynia Ostrobramska jest wyjątkowym miejscem spotkania z Matką Boską i pojednania wszystkich ludzi.“ (słowa arcybiskupa A.J. Bačkisa wypowiedziane w Kaplicy Ostrobramskiej w 1997 r. przed wspólną modlitwą z patriarchą Moskwy i całej Rusi Aleksym II). Przybywają tu liczni pielgrzymi, by doświadczyć cudownej opieki Matki Miłosierdzia. U stóp Najświętszej Marii Panny modliła się także w 1914 r. słynna rosyjska poetka Anna Achmatowa, żegnając wyruszającego ma wojnę męża. Obraz Matki Boskiej Ostrobramskiej został namalowany przez nieznanego XVII-wiecznego artystę.

2. Cerkiew św. Ducha (ul. Aušros Vartų 10)
Cerkiew i klasztor istnieją tu od 1567 r. Po rekonstrukcji w l. 1749-1753 (arch. J.K. Glaubitz) cerkiew była jedyną barokową świątynią prawosławną na Litwie. Wnętrze zdobił drewniany ikonostas przypominający ołtarz w kościele katolickim, pod którym zbudowano kryptę na szczątki świętych prawosławnych Antoniego, Jana i Eustachego. W 1853 r. przeniesiono je do nowego relikwiarza, gdzie spoczywają do dziś. Dzień 26. czerwca jest pamiątką translacji świętych szczątków i wielkim świętem wiernych prawosławnych. Ostatnią przebudowę cerkwi zlecił M. Murawiew. Na kompleks klasztorny składają się dwa klasztory: męski św. Ducha (z przel. XVI i XVI w.) i żeński św. Marii Magdaleny (z końca XVI w.); oba zostały przebudowane w XIX stuleciu, ale do dziś zachowały cechy gotyckie. Warto zauważyć, że klasztor nie zostały zamknięte w okresie sowieckim.

3. Filharmonia (u zbiegu ul. Aušros Vartų 5 i zaułka Pasažo 2)
Na początku XVI w., gdy ożywiły się kontakty handlowe WKŁ z księstwami ruskimi, postawiono tu dom zajezdny dla kupców z Rusi. Na progu XX stulecia Petersburg, P. Wassiljew. Die Blütezeit erlebte das Theater Ende des 19. Jh. unter Leitung von K. Neslobin. Im jetzigen Gebäude befindet sich das Theater seit 1980.

3. Filharmonia (u zbiegu ul. Aušros Vartų 5 i zaułka Pasažo 2)
Na początku XVI w., gdy ożywiły się kontakty handlowe WKŁ z księstwami ruskimi, postawiono tu dom zajezdny dla kupców z Rusi. Na progu XX stulecia

została w tym miejscu otwarta Sala Miejska (arch. K. Korodjow). Dziś budynek filharmonii jest jednym z najcenniejszych zabytków wileńskiego historyzmu.

4. Cerkiew św. Mikołaja (ul. Didžioji 12)
W 1514 r. hetman wielki litewski Konstanty Ostrogski ufundował w tym miejscu gotycką cerkiew, która w XVIII w. spłonęła i następnie została odrestaurowana w stylu późnego baroku. Później, zgodnie z wolą general-gubernatora Murawiewa cerkiew przebudowana w rosyjskim stylu narodowym – bizantyńskim (na ścianie kaplicy znajduje się tablica pamiątkowa poświęcona Murawiewowi). Mimo zmian, fasada i wnętrza cerkwi zachowały rysy gotyckie.

5. Cerkiew św. Paraskiewy (ul. Didžioji 2)
Z końcem XVI w. zbudowano tu, w miejscu drewnianej cerkwi zniszczonej przez pożar, murywaną świątynię, która w 1611 r., wraz z należącym do niej przytulkiem, przeszła na własność unitów, wiernych prawosławnych uznających zwierzchność papieża. Nie dbali oni o zabudowania kościelne: źródła historyczne podają, że w cerkwi działała karczma, a w przytulku – dom gościnny. W XIII stuleciu o cerkiew szczególnie dbał car Piotr I, m.in. podarował dla niej chorągwie zdobyte na Szwedach w czasie Wojny Północnej. Legenda mówi, że ten sam car chrzcił tutaj pradziadka Aleksandra Puszkina, wywodzącego się z Afryki Hannibala (zob. tablicę pamiątkową). W 1864 r. zrzuconą cerkiew przebudowano w stylu bizantyńskim (arch. M. Czagin).

6. Cerkiew Przczystej Bogarodzicy (ul. Maironio 12)
Początki cerkwi sięgają XIV w. i wiążą się z postacią żony wielkiego księcia litewskiego Olgierda – Ju-

liany. Uważa się, że została tu pochowana, podobnie jak żona wielkiego księcia litewskiego Aleksandra Jagiellończyka, Helena, dla której wykonano płytę nagrobną z napisem cyrylicą i trzema herbami: Moskwy, Litwy i Polski. W 1415 r. cerkiew podniesiono do rangi soboru. Po najstraszniejszym w dziejach Wilna pożarze (1542) świątynię odbudował Konstanty Ostrogski. Warto pamiętać, że w podziemiach zachowały się fragmenty gotyckiego muru.

7. Uniwersytet Wileński (ul. Universiteto 5)
Pod władzą carską, w 1803 r., Uniwersytet Wileński (zał. 1579) stał się centrum Wileńskiego Okręgu Oświatowego, który obejmował 8 guberni z 9 milionami mieszkańców. W tym samym roku uniwersytet przemianowano na „carski“, czyli nadzorowany przez samego cara Rosji. Po wojnach napoleońskich, w latach 1814-1823 uczelnia przeżywała okres rozkwitu. Wykładano na niej wówczas wielu najlepszych w Europie profesorów, m.in. I. Czerniawski, I. Lobojo, L. Borowski.

8. Pałac Prezydencki (pl. S. Daukanto 3)
Gdy Litwa znalazła się pod panowaniem Rosji, pałac – wówczas najokazalszy i najbogatszy w Wilnie – stał się rezydencją cara, rosyjskich książąt i magnatów. Mieszkał tu car Paweł I, zatrzymywał się Stanisław August Poniatowski, gościł przyszły król Francji Ludwik XVIII. W XIX stuleciu pałac był oficjalną rezydencją general-gubernatora; mieszkali w nim M. Kutuzow i M. Murawiew, a w 1812 roku – car Aleksander I oraz cesarz Francuzów Napoleon. Ostatni raz pałac został przebudowany w pierwszej połowie XIX w. według projektu znanego architekta W. Stasowa. Pałac prezydencki jest okazałą budowlą klasycystyczną.

9. Dom architekta Mikołaja Czagina (ul. J. Basanavičiaus 11)
W 1879 r. przy ul. Basanavičiaus M. Czagin kupił jeden z wysokich murywanych domów, przebudował go i tam zamieszkał. Rosyjski akademik i architekt przybył do Wilna pracować jako gubernialny architekt.

Projektował w stylu neobizantyńskim, czasem z wykorzystaniem innych dawnych stylów architektonicznych.

10. Rosyjski Teatr Dramatyczny (ul. J. Basanavičiaus 13)
Teatr jest - działającym także współcześnie - ogniskiem kultury rosyjskiej w Wilnie. Pierwszą rosyjską trupę teatralną w tym mieście założył w 1864 r. sławny artysta Cesarskiego Teatru Aleksandryjskiego w Sankt Petersburgu P. Wasiliew. Teatr działał prężnie zwłaszcza pod koniec XIX wieku, pod dyrekcją K. Neslobina. Obecny Rosyjski Teatr Dramatyczny działa w tym budynku od 1980 r.

11. Cerkiew św. św. Konstancyntyna i Michała (Romanowów, ul. J. Basanavičiaus 27)
Tom jedna z najpiękniejszych cerkwi w Wilnie, bogato zdobiona od zewnątrz i o kapryśnym wnętrzu. Została zbudowana w 1913 r. dla upamiętnienia 300-lecia dynastii Romanowów.

12. Muzeum A. Puszkina (ul. Subačiaus 124)
Tel. +370 5 260 0080, godziny otwarcia: III–VII 10.00–17.00
Muzeum literackie Aleksandra Puszkina obejmuje dworek – były dom mieszkalny, 18-hektarowy park, cmentarz rodzinny z kaplicą Św. Warwary (Barabary) i pomnikiem Aleksandra Puszkina dłuta B. Vyniauskasa. Mieszkał tam, wraz z żoną Warwarą, Grigorij Puszkini – syn słynnego rosyjskiego poety.

13. Cerkiew Znamieńska (ul. Vytauto 21)
Cerkiew została zbudowana w 1903 r. Świątynia, z imponującymi bizantyńskimi cebulami kopuł, sprawia wrażenie symbolicznej, kulturalno-historycznej przeciwwagi dla widniejącej na drugim końcu alei Giedymina katolickiej katedry.

14. Kościół (unicki) św. Trójcy i klasztor bazyliański (ul. Aušros Vartų 7)
Kościół i klasztor należą do najpiękniejszym pomników późnego baroku w Wilnie (arch. J.K. Glaubitz, 1761 r.). Budowlę zachowały do dziś rysy gotyckie, barokowe i stylu rosyjsko-bizantyńskiego. Pierwszą, murywaną cerkiew ufundował tu w 1415 roku wysoki urzędnik Wielkiego Księstwa Litewskiego Konstanty Ostrogski. W zabudowaniach klasztornych działała drukarnia, w której ukazał się w 1596 roku pierwszy wschodniosłowiański elementarz autorstwa W. Zizaniusza.

15. Cmentarz prawosławny i starowierców (ul. Liepkalnio)
Nekropolia istnieje od końca XVIII w. Murywaną kapliczkę cmentarną ufundował kupiec Zajcow. Na tym cmentarzu znajduje się mauzoleum żołnierzy rosyjskich poległych w czasie II wojny światowej, zbudowane z polecenia M. Murawiewa. Spoczywają tu także znani przedstawiciele rosyjskiej inteligencji.